

Oostdorp, woningbouwcomplex 4

Adres	Bloemluststraat 61 t/m 79, 74 t/m 98 Herman Costerstraat 2 t/m 20, 1 t/m 17 Hallekensstraat 21 t/m 35 Paul Krugerstraat 21 t/m 25 Schulppelein 7 t/m 14 Schulpstraat 1 t/m 13 Schulpstraat 8 Hallekensstraat 28
Postcode	2242 VL, 2242 VN, 2242 XL, 2242 VB, 2242 XJ 2242 XE, 2242 XG, 2242 XH, 2242 VD
Kadastraal nummer	Bloemluststraat 61 t/m 79: B 11856 Bloemluststraat 74 t/m 98: B 8577 Herman Costerstraat 2 t/m 20: B 11856 Herman Costerstraat 1 t/m 17: B 11871 Hallekensstraat 21 t/m 35: B 8582 Paul Krugerstraat 21 t/m 25: B 11871 Schulppelein 7 t/m 14: B 11856 Schulpstraat 1 t/m 13: B 8582 Schulpstraat 8: B 8583 Hallekensstraat 28: B 10266
Naam	Oostdorp Complex 4
Beschermd gezicht	Nee
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	Diverse woningbouwblokken, zie adreslijst
Benoeming onderdelen complex	Zie omvang bescherming en adreslijst
Oorspronkelijke functie	Wonen; winkel; berging; garages; erfafscheiding/entree achterom
Datering/Bouwjaar	1929

Omvang bescherming

De bescherming betreft de onder 'adres' genoemde WONINGBOUWBLOKKEN, hierna te noemen OOSTDORP COMPLEX 4 met inbegrip van de GARAGES bij Bloemluststraat 74 en op Schulpstraat 8, de OPZICHTERSWONING op Hallekensstraat 28, de gemetselde onderdelen zoals MUURTJES en POORTJES tussen de woningbouwblokken en de BERGING bij Schulpstraat 1.

De behoudenswaardige karakteristieken zijn per woningbouwblok onder het kopje 'architectonische beschrijving' beschreven.

Het interieur maakt wat betreft de oorspronkelijke structuur, indien aanwezig en de constructieve onderdelen onderdeel uit van de bescherming.

Inleiding

Het in de wijk Oostdorp gelegen woningbouwcomplex Oostdorp Complex 4 bestaat uit een groot aantal verschillende woningbouwblokken met winkels, garages en een opzichterswoning, die in 1929 voor de Bloemluststraat, Schulpplein, Paul Krugerstraat, Herman Costerstraat, Schulpstraat en Hallekensstraat werden ontworpen door het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok in opdracht van de Wassenaarsche Bouwvereniging.

Architectuurgeschiedenis Oostdorp

In 1912 werd op initiatief van burgemeester jhr. B.Ph.S.A. Storm van 's Gravesande de Wassenaarsche Bouwvereniging opgericht. Deze vereniging was de eerste woningbouwvereniging van Wassenaar; in 1919 volgde de Woningbouwvereniging St. Willibrordus, opgericht door de r.-k. Volksbond. Onder de bestuursleden van de Wassenaarsche Bouwvereniging van het eerste uur bevonden zich de architecten A. Broese van Groenou (secretaris) en J.Th. Wouters (vicevoorzitter). De noodzaak voor de bouw van goedkope, maar goede woningen werd acuut door de ontwikkeling van de villaparken op de voormalige buitenplaatsen. Voor de bouwvakkers en bedienend personeel was huisvesting nodig, maar ook voor de tuinknechts en schippers/werklieden van de bollenvelden, de haven en de gasfabriek. De Vereeniging kon al snel bij elkaar circa 7 hectare grond aankopen van kwekers ten noordwesten van de Oostdorperweg, waaronder de gronden genaamd De Hallekens.

In 1913 ontwierp Broese van Groenou (1880-1961) een plan voor 49 arbeiderswoningen met twee winkels inclusief een poortgebouw aan de Oostdorperweg/Rozensteinstraat/Hallekensstraat/Bloemluststraat (complex 1). In zijn ontwerp liet Broese van Groenou zich inspireren door de Engelse cottagestijl. In het centraal gelegen poortgebouw bevindt zich een keramisch tableau van de fabrikant W.C. Brouwer uit Leiderdorp met de tekst 'Wassenaarsche Bouwvereniging' en 'anno 1914' en een afbeelding van een landarbeider. In dit poortgebouw was een verenigingslokaal gesitueerd waarin vergaderd kon worden. Later werd dit lokaal ook gebruikt als naaiatelier en kinderbibliotheek. In het poortgebouw werd in 1915 een woning omgebouwd tot volkshuis, omdat de eerste huizen geen douche of badkamer hadden. Dit badhuis had vier 'stortbaden' (douches) en twee 'kuipbaden'. Het badhuis was ook bedoeld voor de in het dorp gedetacheerde militairen. Dit badhuis werd in 1935 vervangen door een nieuw badhuis aan het Havenplein.

Aan de Oostdorperweg werd wonen gecombineerd met detailhandel en werd het bouwblok uitgerust met twee winkels op de hoeken, namelijk op huisnummers 49 en 57.

Het eerste project, complex 1, werd in 1915 opgeleverd. Het project trok algemene belangstelling en werd gepubliceerd in 'Arbeiderswoningen in Nederland' van Berlage, Wils en Keppler uit 1921. Broese van Groenou ontwierp ook het tweede complex aan de Rozensteinstraat in 1918. Voor de bouw van het derde complex in 1924 aan de Bloemluststraat, Schulpplein en Schulpstraat werd Broese van Groenou niet gevraagd, omdat er bezuinigd moest worden op de bouwkosten. De gemeentelijke architecten Beijersbergen en Bontenbal ontwierpen de woningen, waarna aannemer L. Vingerling ze bouwde.

Het vierde complex uit 1929, aan de Bloemluststraat, Schulpplein, Paul Krugerstraat, Herman

Costerstraat en Schulpstraat/Hallekensstraat werd ontworpen door het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok. Behalve de woningbouwblokken met winkels en garages werd in deze periode ook een nieuwe, vrijstaande opzichterswoning met kantoortje gebouwd op Hallekensstraat 28, eveneens naar ontwerp van Granpré Molière. Dit bureau had ruime ervaring in de bouw van arbeiderswoningen in een tuindorpgedachte, zoals voor Vreewijk te Rotterdam in 1915. Het dorpse en groene karakter dat de Vereniging voor ogen had, sloot goed aan bij de ideeën van architect en later Delftse hoogleraar M.J. Granpré Molière (1883-1972), die in Traditionele stijl bouwde. Granpré Molière gaf Oostdorp een tuindorp-achtig karakter. Een tuindorp kenmerkt zich door lage eengezinswoningen met een voor- en een achtertuin en een omgeving met veel groen. Het ontbreken van stedelijk vertier zoals kroegen, en de sterke nadruk op de gezinswoning als kern van het leven, passen in de tuindorp-filosofie en moesten bijdragen aan de vorming van een fatsoenlijk, burgerlijk karakter. De grote tuinen waren bedoeld voor voedselproductie, niet als siertuin, om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te kunnen zijn. Traditioneel werden in dit soort wijken ook varkens in de achtertuinen gehouden. Bij enkele woningbouwblokken hebben de hoekpanden een winkel op de begane grond.

Het vijfde project in Oostdorp was het tweede van Granpré Molière en werd in 1931 gerealiseerd. In 1932 kreeg de wijk zijn enige sociaal-culturele gebouw: de school op de hoek St.

Willibrordusstraat-Zonneveldweg-Broekweg van architect J.Th. Wouters.

In 1936 ontwierp het bureau van Granpré Molière 17 woningen voor ouderen aan de Bothastraat en de Chr. de Wetstraat.

Fase zeven en acht uit 1938 betroffen 57 woningen, waaronder 14 voor grote gezinnen, eveneens van het bureau van Granpré Molière. Dit project voltooide de werkzaamheden van de Wassenaarsche Bouwvereniging in Oostdorp.

Inmiddels was het noordelijke deel van de wijk bebouwd door de r.-k. Woningbouwvereniging St. Willibrordus die in 1920 woningen liet ontwerpen door H. Groenewegen, aan de Rozensteinstraat, St.-Willibrordusstraat, Kasstraat en Broekweg (complex 9). In dit deel van de wijk, eveneens aan de Kasstraat, verrees ook in 1917 de N.V. Eerste Wassenaarsche Wasscherij. Dit bedrijf werd in 1941 een kunstbrons en metaalgieterij, die in 1960 haar deuren sloot. Kort daarna werd de fabriek gesloopt. Op de plaats van de fabriek werd in 1964 door negen jonge bouwvakkers onder leiding van aannemer C.N.J. Looijestein negen woningen gebouwd, bekend als de 'eerste Wassenaarse vrijetijdsbouw', en geadresseerd Dr. Mansveltkade 48a-48e en Kasstraat 1, 1a-1c (complex 14). In 1941 werd naar ontwerp van P.W.M. van der Klaauw aan de St.-Willibrordusstraat en de Pieter Maritzstraat in opdracht van St.-Willibrordus complex 10 gebouwd.

Aan de Kasstraat en de Broekweg werd in 1947 een project gerealiseerd onder leiding van architect W.C. Wouters (complex 11). In 1954 werden de woningen van de Woningbouwvereniging St. Willibrordus langs de Zonneveldweg en het noordelijke deel van de Dr. Mansveltkade naar tekeningen van architect C.M. van Moorsel gebouwd (complex 12). In 1960 volgden de laatste woningbouwblokken van St.-Willibrordus aan de Broekweg 6-2 en St.-Willibrordusstraat 7-13 (complex 13) van architect prof. ir. J.H. Froger.

Over de architect: architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok

Marinus Jan Granpré Molière (Oudenbosch 1883 - Wassenaar 1972) startte zijn carrière bij onder meer de Dienst Gemeentewerken van Rotterdam en rijksbouwmeester C.H. Peters. In 1916 richtte hij zijn eigen bureau op met P. Verhagen, waarbij A.J.Th. Kok zich in 1919 aansloot. Het toonaangevende architectenbureau Granpré Molière, Verhagen en Kok uit Rotterdam hield zich ook bezig met volkshuisvestingvraagstukken en maakte vele stedenbouwkundige (wederopbouw)plannen voor steden, dorpen en uitbreidingswijken. In 1916 startte het nieuwe bureau met het ontwerp van tuindorp Vreewijk te Rotterdam. In de periode van 1928 tot 1938 ontwierp het bureau woningbouw voor de Wassenaarsche Bouwvereniging in Oostdorp en Kerkehout. Het bureau verwierf ook enkele opdrachten voor vrijstaande woonhuizen in Wassenaar, zoals aan de Jagerslaan 11 in 1920 en Prins Frederiklaan 22 in 1922.

Granpré Molière was een invloedrijke architect, stedenbouwer en theoreticus. Hij was van 1924 tot 1953 hoogleraar van de afdeling Bouwkunde aan de TU Delft en heeft vanuit deze positie dertig jaar lang een grote invloed gehad op de vorming van nieuwe architecten. Hij was de spil van de bouwstijl bekend als de Delftse School, die genoemd is naar de school die Granpré Molière in Delft maakte met zijn architectuuropvattingen. Het tijdvak van de Delftse School loopt dan ook parallel met het hoogleraarschap van architect Granpré Molière aan de TU te Delft. Delftse Schoolarchitectuur is een substroming van het Traditionalisme, waaronder ook de Bossche School valt. De stijl kenmerkt zich door traditionalistische vormgeving en materiaalgebruik en toepassing van klassieke en inheemse elementen. Plattelandsbouw vormt een belangrijke inspiratiebron. Deze bouwstijl is voor iedereen herkenbaar als 'Hollands' en refereert aan traditionele waarden. Het zadeldak speelt hierin een hoofdrol, als typisch Hollands dak, maar ook de voorkeur voor Hollandse pannen en metselverbanden uit de Middeleeuwen, zoals kettingverband, passen in deze bouwtraditie.

Stedenbouwkundige aspecten

De wijk Oostdorp wordt begrensd door de Oostdorperweg, Zonneveldweg, Dr. Mansveltkade en de Van Zuylen van Nijeveltstraat. Dit in oorsprong agrarische gebied heeft zich vanaf 1912 ontwikkeld tot een homogene woonwijk met overwegend sociale woningbouw en één school. Oostdorp bestond voor de komst van de woningbouw uit een gebied, dat gebruikt werd voor kleinschalige akkerbouw, voornamelijk warmoeserij (groenteteelt). Daarnaast waren er volkstuinten en was er kruiden-, rozen- en bollenteelt. De straatnamen in het als eerste bebouwde deel van Oostdorp (complex 1) verwijzen naar de geschiedenis van Oostdorp, namelijk naar de gronden de Hallekens en naar twee boerderijen, namelijk Bloemlust, van welke de eigenaar, de bloembollenkweker Johannes Ruygrok grond ter beschikking stelde (de boerderij is nog steeds aanwezig op Oostdorperweg 27-29) en boerderij Rozenstein (gelegen op Hoge Klei 1). De straatnamen van de later aangelegde straten, naar ontwerp van Granpré Molière, hebben namen die verwijzen naar Zuid-Afrikaanse kopstukken en hebben geen relatie met de geschiedenis van de plek.

Het stedenbouwkundige plan voor Oostdorp is gebaseerd op de bij aanvang van de ontwikkeling bestaande verkavelingsrichting van sloten, wegen en windsingels en is in fasen tot stand gekomen. De complexen Oostdorp 4, 5, 6, 7 en 8 zijn waarschijnlijk naar stedenbouwkundig plan van architectenbureau Granpré Molière, Verhagen en Kok tot stand gekomen en dit plan is met

rijtjeswoningen, gelegen aan pleinen en plantsoenen in combinatie met buurtwinkels en met veel aandacht voor openbaar groen, typerend voor het oeuvre van het bureau.

Oostdorp is een wijk met een groot homogeen karakter. Dit komt niet alleen door de structureel planmatige opzet door de bouw van woningbouwcomplexen, overwegend uitgevoerd door twee woningbouwstichtingen, maar ook door de structurele keuze voor laagbouw met overwegend zadeldaken met de nok evenwijdig aan de straat – dit is ook het geval bij woningbouwblokken die niet door de woningbouwverenigingen zijn gebouwd. De vrijwel consequente keuze voor materialen, zoals rode pannen als dakbedekking, draagt bij aan de homogene uitstraling van het Oostdorp. Het buurtkarakter wordt benadrukt door de groene plantsoenen, voortuintjes en binnenterreinen met relatief grote achtertuinen, volkstuinten en een speelplaats. De (straat)profielen met voortuin – stoep – straat (– plantsoen – straat) – stoep zijn eveneens bepalend voor het karakter van de openbare ruimte.

Complex 4 bestaat uit twee deelcomplexen: deel 1 ligt ten westen van het Schulpplein. Het bestaat uit twee blokken aan de Paul Krugerstraat en het Schulpplein en in totaal acht bouwblokken haaks daarop aan de Herman Coster- en Bloemluststraat. Deel 2 bestaat uit twee bouwblokken op de hoek Hallekensstraat-Schulpstraat.

Omdat de straten gerend zijn aangelegd zijn er wigvormige plantsoenen tussen de bouwblokken aan de Bloemluststraat, het Schulpplein en op de Hallekensstraat.

Tussen de bouwblokken bevinden zich doorgangen naar de achtertuinen ('achterom') en binnenterreinen, gemarkeerd door gemetselde poortjes. Bij Herman Costerstraat 8-10 en Bloemluststraat 67-69 liggen de poortjes precies in elkaars verlengde, waardoor er een zichtlijn van Coster- naar Bloemluststraat is. Het binnenterrein achter de woningen aan de Paul Krugerstraat en de Herman Costerstraat is ingericht als speelplaats.

De woningen hebben ondiepe voortuinen, dan wel een gemeenschappelijk plantsoen of groenstrook. De voortuinen worden door lage, overwegend groene erfafscheidingen van de straat en/of elkaar gescheiden. Dit zijn veelal ligusterhagen; deze waren door het architectenbureau al op de situatietekeningen van het ontwerp aangegeven en behoren als zodanig tot het oorspronkelijke ontwerp.

De woningen hebben relatief grote achtererven en achterin de tuinen staan doorgaans bergingen (één per twee woningen) in bescheiden formaat. Bij Bloemluststraat 74 staat een garage.

Architectonische beschrijving Bloemluststraat 61 t/m 79 en 74 t/m 98

Inleiding

Bloemluststraat 61 t/m 79 en 74 t/m 98 bestaat aan de oneven zijde uit een blok van vier woningen (61 t/m 67), via een poortje verbonden met een blok van zes woningen (69 t/m 79). Aan de evenzijde zijn er twee bouwblokken van respectievelijk zes woningen (74 t/m 84) en zeven woningen (86 t/m 98), eveneens via een poortje met elkaar verbonden. De woning op nummer 61 is via een muurtje met ezelsrug en poort en een berging verbonden met Schulpplein 7. Op de hoek

met het Schulppelein/St.-Willibrordstraat bevindt zich een woning met op de begane grond een winkel. Erachter, aan de St.-Willibrordstraat staat de bijbehorende garage.

In 1977 vond een renovatie plaats van de nummers 61 t/m 79, waarbij behalve algemeen herstel en verplaatsing en vernieuwing van keukens en sanitair ook de eenlaagse uitbouw aan de achterzijde werd vergroot, waarbij de basisvorm behouden werd. Tevens werden de dakkapellen aan de achterzijde vergroot en gewijzigd en werden deuren vervangen. Hierbij werd het lage bovenlicht boven de deuren behouden. Bij de ramen werden roeden verwijderd. De woningen behielden in hun uiterlijk grotendeels de bestaande karakteristiek en zijn vrij gaaf te noemen. In 1980 volgde eenzelfde soort renovatie van de evenzijde. Hierbij werden de T-vormige, eenlaagse uitbouwen aan de achterzijde gewijzigd, de dakkapellen aan voor- en achterzijde vergroot en gewijzigd en ramen en deuren vervangen. In plaats van hout werden ook andere materialen geïntroduceerd. Ook goten en lijstwerk werd vernieuwd. De dakkapellen aan de achterzijde werden tussen de bestaande geplaatst en voorzien van hoogaangekapte lessenaarsdaken. Deze verbouwingen hebben het karakter van de bouwblokken in aanzienlijke mate gewijzigd, waardoor de blokken een geringe mate van gaafheid hebben.

Het woon-winkelpand Bloemluststraat 74 werd verschillende keren verbouwd. De eerste keer in 1933 met een aanbouw aan de achterzijde onder lessenaarsdak. De volgende verbouwingen, waarvan de laatste in 1986, hadden betrekking op de bouw van dakkapellen, uitbreiding van de winkel en verbouwing van de garage.

Beschrijving Bloemluststraat 61 t/m 79 (type C)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De rechthoekige volumes hebben aan de achterzijde per twee woningen een aanbouw onder plat dak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen. Aan voor- en achterzijde bevinden zich dakkapellen van twee ramen breed. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten rond de bakgoten. In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters behouden. Ook zijn de kozijnen, bovenlichten van de deuren, net als de ramen, met uitzondering van de roeden, zijn behouden.

De zijgevels zijn asymmetrisch ingedeeld met slechts een enkel klein venster.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. Tussen Bloemluststraat 67 en 69 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Beschrijving Bloemluststraat 76 t/m 98 (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De rechthoekige volumes hebben aan de achterzijde per twee woningen een rechthoekige uitbreiding onder plat dak. Hierin bevonden zich oorspronkelijk een berging met toilet. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters, behouden.

De zijgevels zijn asymmetrisch ingedeeld met slechts enkele kleine vensters, waarvan een deel is dichtgezet.

Tussen Bloemluststraat 84 en 86 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat. Tussen Bloemluststraat 98 en 100 bevindt zich een gemetseld muurtje.

Beschrijving Bloemluststraat 74 (type W)

De hoekwoning met winkel maakt deels onderdeel uit van het hoofdvolume, maar heeft ook een lager volume op de hoek. De winkel bevindt zich links en de woonruimte rechts (in het lagere volume). De winkelpui is overhoeks geplaatst in de overgang tussen hoofdvolume en nevenvolume en bestaat uit een houten pui op een bakstenen plint.

In de kopse gevel (rechterzijgevel) bevindt zich een rechtgesloten venster, dat een driedelig kozijn bevat met bovenlichten waarin glas-in-lood geplaatst is. Kozijn en ramen zijn zoals in de bouwtijd, hoewel deels voorzien van voorzetramen. Bij overige gevelopeningen zijn ramen en deuren vernieuwd.

Beschrijving Bloemluststraat 74, garage (type S)

De garage is opgetrokken in baksteen in schoon metselwerk (kruisverband) vanuit een nagenoeg rechthoekige plattegrond. Linksachter bevindt zich een kleine uitbouw; het dakvlak is daar verlengd. Dit is oorspronkelijk. Het gebouw bestaat uit één bouwlaag met zadeldak, dat gedekt is met rode (verbeterde) Hollandse pannen. Aan de voorzijde zijn er uitgemetselde muurdammen op de hoeken met een dunne dekplaat. De voorgevel heeft een rechtgesloten opening met dubbele inrijdeuren van hout met glazen ruiten en in de top een rechtgesloten opening met houten luik. Goten en daklijsten zijn van hout. Kleurstellingen komen overeen met die van de woningen. De deur in de linkerzijgevel is een latere toevoeging.

De aanbouw onder plat dak aan de rechterzijde is niet bij de bescherming betrokken.

Architectonische beschrijving Herman Costerstraat 2 t/m 20 en 3 t/m 17

Inleiding

Herman Costerstraat 3 t/m 17 bestaat uit twee blokken van vier woningen. Aan de evenzijde zijn er twee bouwblokken van respectievelijk vier woningen (2 t/m 8) en zes woningen (10 t/m 20), eveneens via een poortje met elkaar verbonden.

In 1978 heeft een renovatie van deze panden plaatsgevonden, waarbij vooral de onevenzijde aan de achterzijde ingrijpend wijzigde: de bouwblokken werden aan de achterzijde vergroot en er werden dakopbouwen met lessenaarsdaken toegevoegd. Overige wijzigingen betroffen het verwijderen van roeden, vernieuwen van deuren en het vergroten van de dakkapellen aan de voorzijde bij de nummers 11 t/m 17. Aan de evenzijde zijn de dakkapellen voor en achter in

oorspronkelijke afmetingen behouden. De evenzijde van de Herman Costerstraat is gaver bewaard gebleven.

Beschrijving (type C)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen op het achterdakvlak. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters behouden. Ook zijn de kozijnen, inclusief bovenlichten van de deuren behouden, net als de ramen, met uitzondering van de roeden.

De zijgevels zijn asymmetrisch ingedeeld met telkens slechts een enkel klein venster.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. Dit is bij de onevenzijde gedeeltelijk behouden.

Tussen Herman Costerstraat 8 en 10 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Architectonische beschrijving Paul Krugerstraat 21 t/m 25 en Herman Costerstraat 1

Inleiding

Het blok bestaat uit vier woningen.

In 1978 zijn de woningen gerenoveerd. Roeden zijn verwijderd en deuren vernieuwd, maar het vergroten van dakkapellen bleef achterwege. De aanbouwen van een bouwlaag met plat dak aan de achterzijde werden gewijzigd. De woningen hebben nog in hoge mate hun oorspronkelijke karakteristiek.

Beschrijving (type C)

Het woningbouwblok is in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaat uit één bouwlaag met zadeldak. Het zadeldak is gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen op het achterdakvlak. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters behouden. Ook zijn de houten kozijnen, bovenlichten van de deuren, net als de ramen, met uitzondering van de roeden, zijn behouden. Op het dakvlak, zowel voor als achter, bevinden zich bescheiden dakkapellen met telkens twee ramen.

De hoekwoning op Herman Costerstraat 1 heeft de entree in de asymmetrisch ingedeelde zijgevel. De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Architectonische beschrijving Schulpplein 7 t/m 14

Inleiding

Dit blok bestaat uit twee hoekwoningen met winkels en zes woningen daartussen. Achter Schulpplein 7 is in de bouwtijd een kleine loods gebouwd. In 1952 werd het pand aan de rechterzijde verlengd. Daarnaast vonden enkele wijzigingen plaats van winkelpui (1948) en dakkapel aan de voorzijde (1979). Gegevens over overige verbouwingen ontbreken, maar de dakkapellen aan de voorzijde zijn vernieuwd en vergroot en ook aan de achterzijde hebben verbouwingen plaatsgevonden; daarnaast zijn kozijnen, ramen en deuren vervangen.

Beschrijving Schulpplein 8 t/m 13 (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De rechthoekige volumes hebben aan de achterzijde per twee woningen een rechthoekige uitbreiding onder plat dak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken hebben overstekken en eindpannen. Ze zijn afgewerkt met houten lijsten rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters, behouden. De bovendorpels van de deuren zijn breder dan de deur met kozijn-maat en doen zich visueel voor als uitkragend, samengesteld lijstwerk.

Zijgevels zijn er niet: de bouwmuren zijn gemeen met de woon-winkelhuizen op nummer 7 en 14. De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Beschrijving Schulpplein 7 en 14 (type W)

De hoekwoning met winkel maakt deels onderdeel uit van het hoofdvolume, maar heeft ook een lager volume op de hoek. De winkel bevindt zich in het hogere volume en de woonruimte in het lagere volume. Het deel van de woning achter de winkel is onderkelderd. De winkelpui is overhoeks geplaatst in de overgang tussen hoofdvolume en nevenvolume en bestaat uit een houten pui op een bakstenen plint.

In de kopse gevels bevinden zich enkele rechtgesloten vensters. In de zijgevel van nummer 7 bevindt zich een driedelig kozijn met bovenlichten waarin glas-in-lood geplaatst is en dat herplaatst is na de verlenging in 1952.

Bij overige gevelopeningen zijn ramen en deuren vernieuwd, dan wel zijn de roeden verwijderd.

Architectonische beschrijving Hallekensstraat 21 t/m 35

Inleiding

Het blok Hallekensstraat 21 t/m 35 bestaat uit zeven woningen en één woon-winkelhuis. In 1974 is het woon-winkelhuis op nummer 35 gewijzigd. Hierbij is de woning op de begane grond bij de kapsalon getrokken. Ook vond een uitbreiding aan de achterzijde onder plat dak plaats. Daarnaast zijn de gevels witgeschilderd. Gegevens over overige verbouwingen ontbreken, maar de dakkapellen aan de voorzijde zijn vergroot en vernieuwd en ook aan de achterzijde hebben verbouwingen plaatsgevonden; daarnaast zijn ramen en deuren vervangen. Bij het linker deel van

het blok (nummer 21 en 23) zijn de gebakken rode, Hollandse pannen vervangen door rode betonpannen.

Beschrijving Hallekensstraat 21 t/m 33 (type B)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De rechthoekige volumes hebben aan de achterzijde per twee woningen een rechthoekige uitbreiding onder plat dak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten en ondertimmerd met klossen. In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren en vensters, behouden. De bovendorpels van de deuren zijn breder dan de deur met kozijn-maat. Enkele ramen hebben hun indeling grotendeels behouden (nummer 21) of zelfs geheel (nummer 23). De ramen zijn van hout; de lekdorpels bestaan uit grèstegels.

De linker hoekwoning (nummer 21) is een bijzonder type, omdat zich daar geen winkel bevindt, maar wel een verlenging met lager volume. In de linkerzijgevel bevindt zich een raam van het type C en een staand venster in de top.

Een rechterzijgevel is er niet: de bouwmuren zijn gemeen met het woon-winkelhuis op nummer 35 (zie hierna).

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

Beschrijving Hallekensstraat 35 (type W)

De hoekwoning met winkel maakt deels onderdeel uit van het hoofdvolume, maar heeft ook een lager volume op de hoek. De winkel bevond zich in het hogere volume en de woonruimte in het lagere volume. Het deel van de woning achter de (oorspronkelijke) winkel is onderkelderd. De winkelpui is overhoeks geplaatst in de overgang tussen hoofdvolume en nevenvolume en bestaat uit een houten pui op een bakstenen plint.

In de kopse gevels bevinden zich enkele rechtgesloten vensters. Ramen en deuren zijn vernieuwd.

Architectonische beschrijving Schulpstraat 1 t/m 13

Inleiding

Het blok bestaat uit zeven woningen. De berging bij nummer 1 behoort ook tot de bescherming. Gegevens over overige verbouwingen ontbreken, maar de dakkapellen aan de voorzijde zijn vergroot en ook aan de achterzijde hebben verbouwingen plaatsgevonden; daarnaast zijn deuren vervangen en ramen gewijzigd.

Beschrijving Schulpstraat 1 t/m 13 (type A)

De woningbouwblokken zijn in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken en bestaan uit één bouwlaag met zadeldak. De zadeldaken zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen en er zijn gemetselde schoorstenen. De daken zijn afgewerkt met houten lijsten en zinken kraalranden rond de bakgoten.

In de voorgevels is de oorspronkelijke indeling, met de afwisseling van deuren, langgerekte toiletraampjes en vensters behouden. Ook zijn de kozijnen, bovenlichten van de deuren, net als de ramen, met uitzondering van de roeden, behouden.

Links van Schulpstraat 1 bevindt zich een aangebouwde berging met houten potdeksel delen op een gemetselde plint en een rood pannendak.

De huisnummers zijn uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht. Tussen Schulpstraat 13 en 15 bevindt zich een gemetseld muurtje met een rondboogvormig poortje. Het muurtje is afgedekt met dakpannen. Tussen de muurdam en de rollaag van het poortje bevindt zich een kunststenen plaat.

Architectonische beschrijving Schulpstraat 8, garage

Beschrijving garage (type S)

De garage is opgetrokken in baksteen in schoon metselwerk (kruisverband) vanuit een rechthoekige plattegrond. Rechtsachter bevindt zich een kleine uitbouw; het dakvlak is daar verlengd. Dit is oorspronkelijk. Het gebouw bestaat uit één bouwlaag met zadeldak, dat gedekt is met rode Hollandse pannen. Aan de voorzijde zijn er uitgemetselde muurdammen op de hoeken met een dunne dekplaat. De voorgevel heeft een rechtgesloten opening met dubbele inrijdeuren van hout met glazen ruiten (in de huidige situatie met een plaat afgedekt) en in de top een rechtgesloten opening met houten luik. Goten en daklijsten zijn van hout. In de linkerzijgevel bevindt zich een rechtgesloten venster met driedelig, houten raam met roeden. In de achtergevel is er een staand topvenster. Kleurstellingen komen overeen met die van de woningen.

Architectonische beschrijving Hallekensstraat 28, opzichterswoning (type O)

Inleiding

Linksachter Hallekensstraat 28, ter plaatse van de huidige bouw Hallekensstraat 28a had Granpré Molière ook nog een garage (type S) gepland. Deze is niet (meer) aanwezig. Op het achterterrein werd in 2003 een kinderdagverblijf gebouwd.

Beschrijving

De woning is in baksteen in schoon metselwerk (halfsteensverband) opgetrokken vanuit een nagenoeg rechthoekig grondvlak, waarbij het rechterdeel van het pand dieper is dan het linker deel (het linker deel verjongt; het rechter risaleert). Het pand is aan de voorzijde van het rechter bouwdeel anderhalve bouwlaag hoog en achter één bouwlaag. Het zadeldak heeft daarom ongelijke dakvlakken. Het linkerdeel heeft voor en achter even hoge gevels en gelijke dakvlakken. Het dak is gedekt met rode Hollandse pannen en heeft overstekken met eindpannen. Er is een grote, gemetselde schoorsteen. De bakgoten hebben houten lijsten. De rechtgesloten vensters hebben houten kozijnen met bovendorpels die breder zijn dan de vensters zelf.

De voorgevel is asymmetrisch ingedeeld. Het linker deel bevat een rechtgesloten entree met deur en bovenlicht, een type venster dat ook in de woningen (type C) terugkomt en net onder de dakgoot nog een venster. Het rechterdeel bevat een klein (toilet)venster en een type venster zoals

links. De dakgoot is onderbroken omdat de gevel over een breedte van een smal venster boven de dakvoet is uitgemetseld. Aldaar wordt de gevel afgesloten met een frontonmotief. Het venster is staand en tweedelig en bevat een roedenverdeeld raam.

Het huisnummer is uniform in zwarte verf op een geschilderd wit vlak aangebracht.

De rechterzijgevel is asymmetrisch ingedeeld met enkele rechtgesloten vensters.

De linkerzijgevel is grotendeels blind, op een topvenster na.

De achtergevel is eveneens asymmetrisch ingedeeld.

Waardestelling

Het woningbouwcomplex Oostdorp complex 4 uit 1929 is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische -en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelings- en bewoningsgeschiedenis van Wassenaar en de typologische en sociaal-culturele ontwikkeling in het bijzonder;

- als onderdeel van en ter herinnering aan de geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwvereniging (nu: Wassenaarse Bouwstichting);
- vanwege de typologische differentiatie van woningen, woonhuizen met winkels, opzichterswoning en garages;
- vanwege de redelijk bewaarde hoofdvorm, eigentijds en typerend materiaal- en kleurgebruik en redelijk gaaf bewaarde detaillering van de complexonderdelen;
- als onderdeel van en vanwege de betekenis voor het oeuvre van het architectenbureau Granpré Molière, Verhagen & Kok en vanwege de toonaangevende rol die dat architectenbureau in de Nederlandse architectuur en voor dit project specifiek in de ontwikkeling van het Nederlandse tuindorp, heeft gespeeld;
- vanwege de karakteristieke, centrale en beeldbepalende ligging in Oostdorp; ■ vanwege de ensemblewaarde, zowel in visueel als in stedenbouwkundig opzicht van de complexonderdelen onderling en van het complex binnen de wijk;
- vanwege de plaats die het complex inneemt in de sociaal-culturele en functionele samenhang van Oostdorp.

Bijlagen

Foto's situatie 2009/2010; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart; bouwtekeningen; archiefbeelden.

Bloemluststraat 61-79

Bloemluststraat 74-98

Herman Costerstraat 1-17

Schulpplein 7

Schulpplein 1-13

Literatuur en bronnen

- Gemeentearchief Wassenaar: foto's en bouwtekeningen. ■
www.bonas.nl.
- Fanelli, G., Moderne architectuur in Nederland, 1900-1940, 's-Gravenhage, 1978.
- Laméris, M., 'Oostdorp cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectonische verkenning', januari 2010, in opdracht van gemeente Wassenaar.
- Lit, R. van, m.m.v. G. Bouwman, 'Geschiedenis van de Wassenaarsche Bouwstichting', verschijning: 2011, in opdracht van Wassenaarse Bouwstichting.
- Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965, 2007, Wassenaar.
- MIP-Rapport Jongere bouwkunst en stedenbouw Wassenaar, 1994.